

XII OPĆE UREĐENJE SVETOG PROSTORA

279. Ures crkve neka više doprinosi njezinoj plemenitoj jednostavnosti nego li raskoši. U svemu što se odnosi na ures neka se traži nenamještenost i neka se nastoji da to pomaže odgoju vjernika i dostojanstvu cijelog svetog prostora.

280. Zgodan raspored crkve i njenih pripadnih dijelova — ako se hoće da pravilno odgovara potrebama našega vremena — traži da se pazi ne samo na ono što izravno spada na slavljenje svetih obreda, nego neka se i predvidi ono što se odnosi na opravdanu udobnost vjernika i što se običava predvidjeti u prostorijama gdje se redovito održavaju sastanci.

G l a v a VI

PREDMETI POTREBNI ZA SLAVLJENJE MISE

I KRUH I VINO ZA SLAVLJENJE EUHARISTIJE

281. Slijedeći Kristov primjer Crkva je za slavljenje Gospodnje gozbe uvijek upotrebljavala kruh i vino s vodom.

282. Prema predaji cijele Crkve za slavljenje euharistije kruh mora biti pšenični, a prema predaji latinske Crkve i beskvasan.

283. Smisao znaka traži da tvar euharistijskog slavlja zaista izgleda kao hrana. Stoga dolikuje da se euharistijski kruh, iako beskvasan, tako pripremi da misnik u misi s narodom zaista može hostiju razlomiti na razne dijelove i podijeliti ih barem nekim vjernicima. Ipak se male hostije nikako ne isključuju kad to traži broj pričesnika i drugi pastoralni razlozi. Obred pak lomljenja kruha, kako se u apostolsko doba euharistija jednostavno nazivala, jasnije će prikazati snagu i važnost znaka jedinstva sviju u jednom kruhu, a time i ljubavi kad se između braće dijeli jedan kruh.

284. Vino za euharistijsko slavlje treba da je od trsova roda (usp. Lk 22, 18), naravno i cijelo, tj. bez miješanja drugih sastavina.

285. Neka se brižljivo pazi da se kruh i vino određeno za euharistiju čuvaju u dobrom stanju, tj. da se vino ne uskisi i da se kruh ne pokvari ili postane previše tvrd tako da se teško može lomiti.

286. Ako misnik poslije posvećenja ili kad uzme pričest opazi da nije bilo uliveno vino nego voda, neka vodu izlije u neku posudu i u kalež ulije vino s vodom te ga posveti izgovarajući dio izvještaja koji se odnosi na posvetu kaleža, a kruh ne mora iznova posvetiti.

II OPĆENITO O SVETOM NAMJEŠTAJU

287. Kao za gradnju crkava tako i za sav sveti namještaj Crkva usvaja umjetnost svakoga kraja i prihvaća promjene izvedene u duhu i predaji pojedinih naroda, samo ako sve zgodno odgovara svrsi za koju se sveti namještaj upotrebljava⁸⁵.

I u tim dijelovima neka se brižljivo gaji ona plemenita jednostavnost koja se najbolje slaže s pravom umjetnošću.

288. U odabiranju građe za sveti namještaj, uz one koje su već običajne, mogu se uzeti i one koje naše doba smatra plemenitima, koje su trajne i dobro odgovaraju svetoj uporabi. O tome će za pojedine krajeve donijeti odluku Biskupska konferencija.

III SVETO POSUDE

289. Između onoga što se traži za slavljenje mise neka je u posebnoj časti sveto posuđe, a između njega kalež i plitica na kojima se vino i kruh prikazuju, posvećuju i uzimaju.

290. Sveto posuđe neka se pravi od čvrstih plemenitih tvari prema općem mišljenju dotičnoga kraja. Neke se prednost dade tvarima koje se lako ne lome i ne kvare.

291. Kaleži i ostale posude određene za primanje krvi Gospodnje neka kupu imaju od tvari koja ne upija tekućinu. Držak se može učiniti od drugih čvrstih i prikladnih tvari.

292. Svete posude određene za primanje hostija, kao plitica, piksida, teka, pokaznica i drugo slično, mogu se učiniti i od drugih tvari koje se više cijene u nekom kraju, npr. od slonove kosti ili od nekog tvrdog drveta, samo ako odgovaraju svetoj upotrebi.

293. Za posvećivanje hostija može se zgodno upotrijebiti samo jedna veća plitica na koju se stavi kruh kako za misnika tako i za službenike i vjernike.

⁸⁵ Usp. SB 128, EM 24.

294. Svete posude napravljene od kovine redovito se pozlaćuju ako su salivene od kovine koja rđa; ako su salivene od kovine koja ne rđa ili od kovine koja je plemenitija od zlata, onda ih ne treba pozlaćivati.

295. Posao je umjetnika da oblike svetih posuda naprave na najzgodniji način koji odgovara običajima pojedinih krajeva, samo ako su prikladne za određenu bogoslužnu upotrebu.

296. Za blagoslov ili posvetu svetih posuda drže se obredi koji propisuju bogoslužne knjige.

IV SVETO RUHO

297. U Crkvi, koja je Kristovo tijelo, svi udovi nemaju istu službu. Ta se raznovrsnost službenika u obavljanju svetih službi izvana pokazuje raznolikošću svetih odjeća i stoga treba da budu znak službe svojstvene svakom pojedinom službeniku. Uz to te svete odjeće valja da doprinose i ukrasu samog svetog čina.

298. Zajednička sveta odjeća svih službenika bilo kojeg stupnja je alba, oko bokova privezana pojasom ako je potrebno. Zgodno je prije albe uzeti amikt i staviti ga oko vrata. Alba se može zamijeniti superpelicejem, ali ne kada se oblači misnica, dalmatika ili tunika, ili kada se uzima stola mjesto misnice ili dalmatike.

299. U misi i u drugim svetim činima koji su izravno povezani s misom vlastita je misnikova odjeća misnica, osim ako je određeno drukčije.

300. Đakonu pripada dalmatika koja se uzima povrh albe.

301. Podđakon nosi tuniku koju oblači povrh albe.

302. Prezbyter nosi stolu oko vrata i pada mu niz prsa; đakon je pak prekriži s lijevog ramena preko prsiju na desnu stranu tijela i tu je pričvrsti.

303. Plašt ili kišnu kabanicu uzima svećenik za ophode i druge svete čine prema propisima za pojedini obred.

304. Što se tiče oblika svetih odjeća Biskupske konferencije mogu odrediti i Apostolskoj stolici predložiti promjene koje odgovaraju potrebama i običajima pojedinih krajeva⁸⁶.

⁸⁶ Usp. SB 128.

305. Za pravljenje svetih odjeća mogu se uz obične tkanine uzeti prirodne tkanine bilo kojeg kraja, kao i neke umjetne tkanine koje odgovaraju dostojanstvu svetog čina i osobe. O tome donosi sud Biskupska konferencija⁸⁷.

306. Ljepota i dostojanstvo pojedine odjeće neka se ne traži u obilju dodanih ukrasa nego u vrsti i obliku tkanine. Ukrasi neka nose likove, slike ili simbole koji naznačuju svetu upotrebu isključujući sve što se njoj ne pristoji.

307. Raznolikost svetog ruha ima za svrhu da se izvana uspješnije izrazi posebnost vjerskih tajni koje se slave i da se tijekom liturgijske godine osjeti tok kršćanskog života.

308. Neke se za boje svetog ruha obdržava ustaljena predača, naime:

a) Bijela se boja upotrebljava u službama i misama uskrsnog i božićnog doba; uz to na blagdane i spomene Gospodnje, osim u vrijeme muke, na blagdane i spomene blažene Djevice Marije, svetih anđela i svetaca koji nisu mučenici, na blagdan Svih svetih (1. studenoga), sv. Ivana Krstitelja (24. lipnja), sv. Ivana Evanđeliste (27. prosinca), Stolice sv. Petra (22. veljače) i Obraćanja sv. Pavla (25. siječnja).

b) Crvena se boja upotrebljava u nedjelju muke i na Veliki petak, na blagdan Duhova i na blagdane muke Gospodnje, na dane apostola, evanđelista i mučenika.

c) Zelena se boja upotrebljava u službama i misama »preko godine«.

d) Ljubičasta se boja upotrebljava u doba došašća i korizme, a može se uzeti i u službama i misama za pokojne.

e) Crna se boja može uzeti u misama za pokojne.

f) Ružičasta se boja može uzeti u nedjelje **Radujte se** (III došašća) i **Veseli se** (IV korizme).

Biskupske konferencije mogu odrediti i Apostolskoj stolici predložiti promjene koje odgovaraju potrebama i duhu pojedinih naroda.

309. U svečanije se dane mogu upotrijebiti bogatije svete odjeće iako ne odgovaraju boji dana.

310. Zavjetne mise služe se u boji koja odgovara toj misi ili boji dana ili vremena; mise za razne prigode služe se u boji dana ili vremena

⁸⁷ Usp. SB 128.

V DRUGI PREDMETI ODREĐENI ZA CRKVU

311. Osim svetog posuda i svetog ruha za koje je određena neka posebna tvar, drugi namještaj, koji je određen za upotrebu u bogoslužju ili se na neki drugi način dopušta u crkvi, neka bude prikladan i neka odgovara svrsi za koju je dotični predmet određen.

312. Neka se brižljivo pazi da se i u predmetima manje važnosti na zgodan način pridržavaju zahtjevi umjetnosti te da se uvijek plemenita jednostavnost združuje s čistoćom.

G l a v a VII

IZBOR MISE I NJENIH DIJELOVA

313. Pastoralni će se uspjeh slavljenja bez sumnje povećati ako, koliko je moguće, tekstovi čitanja, molitava i pjesama zgodno odgovaraju potrebama, naobrazbi i duhu sudionika. To će se postići na zgodan način mnogovrsnim ovlaštenjima za izbor koja se niže opisuju.

Stoga neka misnik u sređivanju mise radije pazi na opće duhovno dobro zajednice nego na svoje sposobnosti. Uz to neka ima na pameti da takav izbor misnih dijelova ima obaviti složnim dogovorom sa službenicima i drugima koji u slavljenju imaju neki udio, ne isključivši nipošto vjernike u onome što izravnije spada na njih.

Budući da se pruža mnogovrsno ovlaštenje za izbor raznih dijelova mise, potrebno je da prije obreda đakon, čitači, psalmista, pjevač, tumač, zbor, svaki za svoj dio, točno zna, koji će tekst uzeti, što na nj spada, te da se ništa ne čini bez pripreve. Skladni, naime, raspored i izvođenje obreda mnogo pridonose duševnom raspoloženju vjernika da sudjeluju kod euharistije.

I IZBOR MISE

314. Misnik je o blagdanima dužan slijediti kalendar crkve u kojoj služi misu.

315. Na nedjelje, dane došašća i korizme, na zapovijedane blagdane i spomendane:

a) ako je misa s narodom, misnik slijedi kalendar crkve u kojoj služi misu;